

כ' תמוז תשפ"ג

9 יולי 2023

פסק דין משמעת בערעורו של [ת.ז.] – [ת.ז.]

1. בתאריך 24.4.2023 ניתן פסק דינו של בית הדין המשמעי של הטכניון בעניינו של [ת.ז.] =
[ת.ז.] (להלן: "הסטודנט" או "המערער").
2. בתאריך 8.5.2023 ביקש הסטודנט ארכה להגשת ערעור, נוכח חתונתנו שחלה ביום 9.5.2023. בקשתו התקבלה ע"י יו"ר בית הדין לערעורי משמעת, פרופ' דוד דורבן.
3. בתאריך 14.5.2023 הגיש הסטודנט ערעור על חומרת העונש, וביתר דיוק על רכיב ההרחקה בפועל לסמסטר.
4. התובעת הגישה את תגובתה לערעורו של הסטודנט בתאריך 22.5.2023, והסטודנט ויתר על זכותו להגיש תשובה לתגובת התביעה.
5. בהתאם לסעיף 13.5 לתקנון המשמעת, דן בית הדין לערעורים בערעור על סמך טיעוני הצדדים שהוגשו בכתב.

ההליך הקודם

6. המערער למד קורס סטטיסטיקה 2 97414, בסמסטר חורף תשפ"ג. כחלק מחובות הקורס, יש להגיש בזוגות פרויקט המורכב מחמש מטלות שניתנות במהלך הסמסטר.
7. הסטודנט הואשם (קובלנה מתאריך 26.2.2023) בכך שהגיש יחד עם שותפו, את כל חמש מטלות הפרויקט מועתקות מפרויקט שהוגש ע"י סטודנטים אחרים בשנה שעברה. ההעתקה הינה בכל חלקי המטלות, בקטעי הקוד, בתוצאות, במסקנות ובשאלות המחקר.
8. הסטודנט טען כי הוא ושותפו לפרויקט חילקו ביניהם את מטלות הקורס, והשותף, שהיה אחראי על הפרויקט, העתיק אותו ללא ידיעתו.
9. בית הדין קמא הרשיע את הסטודנט פה אחד בעבירת משמעת לפי סעיף 4.1.1 לתקנון ("עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון בבחינה... או על מנת להשיג יתרון אקדמי..."), וברוב דעות בעבירת משמעת לפי סעיף 4.1.3 לתקנון ("העתיק מאחר... כל מטלה לימודית אחרת").
10. העונשים שבית הדין קמא החליט פה אחד לגזור על הסטודנט הם: ציון 0 בקורס, הרחקה בפועל לסמסטר אביב תשפ"ג, והרחקה על תנאי לשנה.

טיעוני הצדדים בערעור

הסטודנט:

11. חוסר אחידות בענישה של בית הדין: בתאריך 7.2.2022 ניתן פסק דין בעניינם של שני סטודנטים שביצעו, לטענתו, עבירות משמעת זהות לאלה שהוא הורשע בהן, והגישו שתי עבודות בית משותפות מועתקות מסטודנטים אחרים. אחד מהם קיבל ציון אפס בקורס והרחקה מהלימודים על תנאי לסמסטר, והשני קיבל

רק ציון אפס בקורס. "ברור לי שכל מקרה לגופו וקראתי את תמצית כל הדין, העבירה בה הורשעתי בוצעה ללא ידיעתי, אני יודע שהאשמה היא גם שלי ולמדתי את הלקח אך אני סבור שהעונש שהוטל עלי לא הוגן לאור פסק הדין הנוכחי. מדוע תלמיד אחד מקבל עונש מסוים ואחר מקבל עונש אחר איפה האחידות וערך השוויון של בית הדין?"

12. מצב כלכלי: עקב ההרחקה עליו לפתוח שנת לימוד נוספת (עקב קורס חובה הניתן רק באביב), שמשמעה "מכה כלכלית אנושה", לרבות שכירות לשנה נוספת באזור הטכניון, עיכוב תחילת הקריירה, וכן שלילת מלגה לסמסטר אביב תשפ"ג בעקבות ההרחקה.

13. מצב אקדמי: נותרו לו 9 נק"ז לסיום התואר, אך הרכב הקורסים יחייב אותו ללמוד שנה מלאה והוא יסיים רק בסוף תשפ"ד.

14. תזמון פסק הדין: פסק הדין של בית הדין קמא ניתן רק בשבוע החמישי של הסמסטר, כאשר הוא רשום לקורסים עם שותפים, הגיש תרגילי בית, הגיע להרצאות ותרגולים, והשקיע זמן ומאמצים. ענישה צריכה להתבצע עד תחילת הסמסטר ובמקרים קיצוניים עד השבוע הראשון או השני. מתן החלטה בשבוע החמישי לא הוגן כלפי הסטודנט וכלפי שותפיו לקורסים השונים.

15. נוכח כל האמור לעיל הסטודנט מבקש להמיר את עונש הרחקה בפועל בעונש אחר ("כספי/ שעות עבודות שירות בטכניון/ כל עונש שלא יגרום לי להתעכב בעוד שנה של יציאה לחיים האישיים שלי). אני מבטיח שלמדתי את הלקח שלי ואני מבקש בכל לשון של בקשה לנסות ולראות את הצד שלי ולהקל עלי בעונש הכבד מאוד שספגתי כאן על עבירה שנעשתה אפילו ללא ידיעתי ובטח שלא בכוונה רעה".

המשיבה (התובעת):

16. המשיבה ציינה כי הסטודנט העלה את כל הטענות האמורות בדיון הראשון ובית הדין קמא שקל טענות אלה כאשר גזר את עונשו.

17. ביחס לטענת הסטודנט על חוסר אחידות בענישה, התובעת טענה כי היקף העבירות של המקרה הקודם (העתקה בעבודות בית) שונה בתכלית מהיקף העבירה שביצע המערער (העתקת פרויקט של חמישה חלקים). בנוסף, העונש בפועל היה זהה לשני הסטודנטים. האבחנה ביניהם היתה מינורית, רק בעונש על תנאי, והיא נעוצה בנסיבות האישיות ובהתרשמותו של בית הדין מכל סטודנט. המערער, התעלם מההלכה שנקבעה באותו מקרה והיא שהאחריות המשותפת אינה ניתנת לחלוקה.

18. התובעת התייחסה גם לטענתו של המערער שלא ידע על ההעתקה, וציינה כי בית הדין קמא דן ארוכות בטענה זו בפסק הדין. היא התייחסה גם לשינוי הגרסאות של הסטודנט לאחר שהוצע לו הסדר טיעון. כמו כן הדגישה, כי המערער הודה בדיון שידע לפני הגשת החלק החמישי של הפרויקט, כי הפרויקט מועתק, ולא טרח למנוע את הגשת החלק החמישי שגם הוא היה מועתק.

19. ביחס למצב הכלכלי והאקדמי, התובעת גרסה כי אכן עונש הרחקה גורם לעיכוב בלימודים, והמקרה הנדון אינו חריג. זאת ועוד, מרבית הקורסים בטכניון הם חד שנתיים. מלגה שמקבל סטודנט לא מהווה חסינות כנגד הרחקה. נהפוך הוא, סטודנט שמקבל תמיכה מהטכניון מצופה ממנו שיקפיד על סטנדרט התנהגות אתי, קל וחומר סטודנט שנמצא בסיום לימודיו, וחזקה עליו שהפנים את הקוד האתי עליו מבוססים הלימודים בטכניון. הימצאותו של סטודנט לקראת סיום לימודיו אינו נימוק להקלה בעונש.

20. ביחס למועד מתן פסק הדין, התובעת ציינה כי באופן חריג הוצע לסטודנט לקיים את הדין בעניינו במהלך חופשת הסמסטר, שבועיים קודם לכן, אך הוא בחר להגיע במועד מאוחר יותר. כמו כן ציינה התובעת, שהעונש שנגזר על הסטודנט זהה לעונש שהוצע לו בהסדר הטיעון כבר בחודש פברואר 2022. המערער ידע שזה העונש שעומד על הפרק והוא בחר להירשם לקורסים עם שותפים. פסק הדין בעניינו ניתן שבועיים לאחר הדין, כשבתווך חל חג הפסח.

21. התובעת הדגישה כי ההלכה המשפטית, שאומצה גם בערכאות משמעתיות, קובעת שבית דין לערעורים יתערב בגזר דינה של ערכאה קמא רק במקרים חריגים בהם נמצאה טעות היורדת לשורשו של עניין, או כאשר העונש סוטה באופן בלתי סביר ממתחם הענישה הנהוג. במקרה דנן לא נפל כל פגם בהליך, העונש שנגזר תואם את רף הענישה המקובל, והוא ניתן לאחר שבית הדין קמא שקל את כלל הטענות.

22. לסיכום טענה התובעת, כי לא מדובר במעידה חד פעמית, אלא בהעתקה ממושכת שהתנהלה לאורך כל הסמסטר. גם לאחר שנתפס, הגיש הסטודנט ביוזעין חלק נוסף מועתק של הפרויקט. המערער לא לקח אחריות על מעשיו לאורך כל ההליך המשמעתית ולא הפנים את חומרתם.

דין והכרעה

23. בחנו בעיון את הראיות והעדויות, את פרוטוקול הדין, את פסק דינו של בית הדין קמא, ואת טענות הצדדים בערעור. פסק דינו של בית הדין קמא היה מפורט ומנומק, והעונש שהושת על הסטודנט תואם את מתחם הענישה הנהוג והראוי במקרה כה חמור של העתקה ממושכת. לא מצאנו מקום להתערב בגזר הדין.

24. אנו מצטרפים לדברים שנכתבו על ידי הערכאה קמא (סעיפים 43-40 לפסק הדין):

"...ציון אפס בקורס אינו עונש, אלא תוצאת ההעתקה, שכן הגשת הפרויקט היא תנאי הכרחי כדי להיות זכאי להבחן בקורס. המדיניות הנוהגת בטכניון בכלל, ובבית הדין המשמעתית של הטכניון בפרט, היא שבעבודה משותפת האחריות משותפת – וכך גם הענישה. לא הוצגו בפנינו נימוקים המצדיקים סטייה ממדיניות זו. הטיעון "עשינו חלוקת עבודה" (בניגוד לדרישה של עבודה משותפת), בוודאי שאינו פוטר סטודנט אחד מהעונש. אדרבא, זה מסוג הטיעונים של "רחמים ליתום שהרג את הוריו." בית הדין דוחה על הסף את השימוש בשיטת "מצליח", דהיינו, אם ההונאה מצליחה, שני השותפים מקבלים את הציון הגבוה, ואם לא, אחד השותפים "מקבל על עצמו" את העונש והשני לא. קורסים רבים בטכניון ניתנים אחת לשנה ("חד שנתיים")... אין בכך נסיבה חריגה. מדובר בעבירה חמורה ומתמשכת, ובית הדין רואה חומרה גם את העובדה שהסטודנט לא הפנים את חומרת המעשה ולא לקח אחריות מלאה על מעשיו."

25. אשר על כן החלטנו פה אחד לדחות את הערעור, ולהותיר על כנו את העונש שגזר בית הדין קמא:

- א. ציון 0 בקורס סטטיסטיקה 2 97414, סמסטר חורף תשפ"ג (לפי סעיף 12.4 לתקנון).
- ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לסמסטר אביב תשפ"ג (לפי סעיף 12.7 לתקנון).
- ג. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לשנה, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1.1 או 4.1.3 לתקנון (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

מר ר.ע.ב

פרופ' ברוך סולל

פרופ' דוד דורבן

